

Spis treści

Wprowadzenie 9

ROZDZIAŁ 1

Przetwarzanie sensoryczne i integracja sensoryczna – podstawy teoretyczne i znaczenie dla rozwoju dziecka 11

- 1.1. Przetwarzanie sensoryczne i integracja sensoryczna – ujęcia definicyjne 12
- 1.2. Teoria integracji sensorycznej i jej twórczyni Anna Jean Ayres 14
- 1.3. Proces przetwarzania sensorycznego 18
- 1.4. Rola zmysłów w codziennym funkcjonowaniu dziecka 22

ROZDZIAŁ 2

Systemy sensoryczne i ich funkcje 25

- 2.1. Bazowe systemy zmysłowe 27
 - 2.1.1. System przedsionkowy 27
 - 2.1.2. System proprioceptywny 31
 - 2.1.3. System dotykowy 34
- 2.2. Pozostałe systemy zmysłowe 40
 - 2.2.2. System wzrokowy 43
 - 2.2.3. System węchowy i smakowy 45
 - 2.2.4. System interoceptywny 47

ROZDZIAŁ 3

Charakterystyka rozwoju psychoruchowego dziecka w wieku przedszkolnym 49

- 3.1. Rozwój fizyczny 50
- 3.2. Rozwój poznawczy 51
- 3.3. Rozwój emocjonalno-społeczny 52
- 3.4. Rozwój dziecka, a integracja sensoryczna 55

ROZDZIAŁ 4

Zaburzenia przetwarzania sensorycznego 57

- 4.1. Definicje i rodzaje zaburzeń przetwarzania sensorycznego 58
- 4.2. Objawy zaburzeń przetwarzania sensorycznego 62
 - 4.2.1. Zaburzenia modulacji sensorycznej 62
 - 4.2.2. Zaburzenia różnicowania/dyskryminacji sensorycznej 71
 - 4.2.3. Zaburzenia ruchowe na bazie sensorycznej 74
- 4.3. Zaburzenia przetwarzania sensorycznego a funkcjonowanie dziecka 76

ROZDZIAŁ 5

Rozpoznawanie trudności sensorycznych 77

- 5.1. Diagnoza zaburzeń przetwarzania sensorycznego 78
- 5.2. Terapia integracji sensorycznej 79
- 5.3. Wskaźniki obserwacyjne dla nauczyciela i rodzica 83
- 5.4. Współpraca nauczycieli i rodziców w przypadku dziecka z trudnościami sensorycznymi 85

ROZDZIAŁ 6

Przedszkole jako środowisko z wymaganiami sensorycznymi 89

- 6.1. Dostosowanie przestrzeni edukacyjnej do potrzeb sensorycznych dzieci 90
- 6.2. Organizacja dnia przedszkolnego zgodnie z potrzebami sensorycznymi 93
- 6.3. Przykłady dobrych praktyk – jak wspierać dzieci bez wykluczania ich z grupy 95
- 6.4. Przeciążenie sensoryczne w przestrzeni przedszkolnej 97

ROZDZIAŁ 7

Strategie wspierające integrację sensoryczną w codziennej pracy z dziećmi – ćwiczenia i inspiracje dla nauczycieli 101

- 7.1. Ćwiczenia rozwijające zmysły bazowe 103
- 7.2. Ćwiczenia rozwijające pozostałe zmysły 108
- 7.3. Ogólne zasady podczas przeprowadzania ćwiczeń i aktywności stymulujących zmysły 116

Opisy przypadków – praktyczne podejście do pracy z dziećmi z trudnościami sensorycznymi 119

8.1. Przykłady zachowań dzieci z zaburzeniami sensorycznymi i propozycje działań wspierających w grupie przedszkolnej 119

8.1.1. Karol, lat 4 120

8.1.2. Julita, lat 4,5 121

8.1.3. Mikołaj, lat 5 124

8.2 Wskazówki do pracy z dziećmi z trudnościami sensorycznymi 126

Zakończenie 129

Bibliografia 133

Spis tabel i rycin 137

Załączniki 138